

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Heuvelrug Midden - Geopad 116 – de Lange Duinen

22-07-2021

Voor hen die op geopad willen gaan in de Lange Duinen traceerden wij op veel plaatsen dezelfde route als het IVN er al markeerde en in een brochure beschreef. Vanuit dat tracé kan de wandelaar zich namelijk ook een representatief beeld vormen van de geografische karakteristieken van het natuurgebied.

De IVN route is gemarkeerd met bovenaan blauw geschilderde ronde houten paaltjes. Bij de gemarkeerde route plaatste het IVN ook 16 andere paaltjes. Ze zijn voorzien van even zoveel nummers, die verwijzen naar de paragrafen van de IVN-brochure waarin -de levende natuur in - de omgeving van de paaltjes werd beschreven. Ook de paragrafen van onze routebeschrijving kregen een nummer. Die getallen zijn echter alleen terug te vinden op het bij die beschrijving behorende routekaartje.

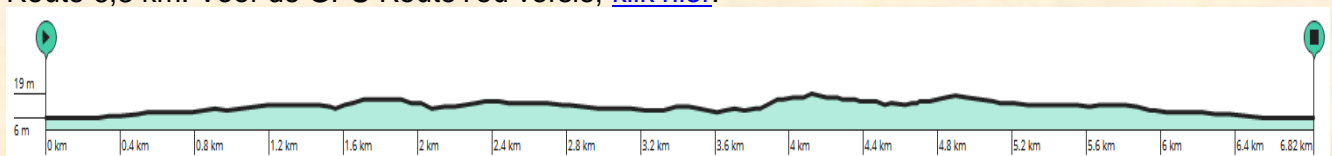
Het natuurgebied Lange Duinen ligt niet ver van het NS-station Soest Zuid.

In verband met de betrekkelijke nabijheid van het openbaar vervoersknooppunt Soest Zuid begint en eindigt de georoute ook bij dat station. Dit betekent dat wij er ook een deel van de zuidelijke buitenwijk van Soest te zien krijgen.

Wie per auto naar De Lange Duinen komt kan onder meer bij het begin van de IVN-route parkeren. Hij of zij moet dan naar het eind van de Foekenlaan rijden. Bij het parkeerterrein huisvest een blokhut een horecavoorziening. Bovendien vinden we er een kleine speeltuin.

Route 6,8 km. Voor de GPS RouteYou versie, [klik hier](#).

1. Om De Lange Duinen te kunnen bereiken gaan we wij bij het station Soest Zuid de drukke Ossendamweg oversteken. Links verwelkomt ons dan de Kastanjelaan. Deze loopt vrijwel evenwijdig langs de spoorlijn, waarvan ze door een houtsingel is gescheiden. De Kastanjelaan gaat over in de Foekenlaan, die over vrijwel haar gehele lengte een wat grotere afstand tot de spoorlijn bewaart. De Foekenlaan brengt ons rechtstreeks naar de Lange Duinen, waar we direct het bos ingaan om een kleine honderd meter verderop rechts de door het IVN gemarkeerde wandelroute te gaan volgen.

2. Het pad leidt ons al direct door een bosgebied met reliëfrijke jonge windvormingen, die er in het begin van de vorige eeuw nog onderhevig waren aan verstuiwingen. Op een gegeven moment adviseert de markering ons linksaf te slaan om kennis te kunnen maken met het vrij grote gebied dat nog steeds onderhevig is aan verstuiwingen. Het IVN-geopad gaat rechts dan een tijdje de rand van de zandwoestijn volgen. Er vlakbij maskeert de vegetatie van het belendende bos een terreingedeelte met bijzonder imposante windvormingen, waarvan een doodlopende bochtige laagte een ravijnachtig dalletje lijkt.

3. Voorbij het kruispunt doorsnijdt onze route via een nog vrij jonge eikenlaan een iets minder sterk geaccidenteerd bosgebied waar ook enkele vrijwel vlakke terreingedeelten voorkomen. Ook hier waren in het begin van de vorige eeuw nog verstuiwingen mogelijk. Het bos om ons heen is dan ook nog niet erg oud. We verlaten de eikenlaan na een kleine 350 meter om linksaf te slaan. Bij het kruispunt waar dat gebeurt valt de aanwezigheid van een opmerkelijk rond heuveltje op.

4. Door bij het heuveltje linksaf te slaan kunnen wij terugkeren naar de rand van onze zandwoestijn. Hiervoor moet een eindje verderop echter nogmaals linksaf worden geslagen. Rechts biedt een zijpad intussen de mogelijkheid eerst nog even een bezoekje te brengen aan een aantrekkelijk ombost heiderelict.

Bij de zandwoestijn aangekomen zien wij dan een vrij imposante heuvelpartij die via onze gemarkeerde wandelroute kan worden beklommen. Bovenop de hoogte trekt een zwerfsteen onze aandacht. Wanneer hij daar niet heen werd verplaatst maar al sinds de landijsbedekking lag zou de heuvel waarop wij ons nu bevinden meer dan honderdduizend jaar oud moeten zijn. Dat lijkt echter nogal twijfelachtig.

Voorbij de hooggelegen zwerfsteen buigt onze wandelroute wat naar rechts. Ze gaat dan enige tijd de rand volgen van een voormalig militair terrein. De bebouwing ervan werd omstreeks 2009 gesloopt. Sindsdien mag de levende natuur er weer haar gang mag gaan. Links zien wij de zandwoestijn zich intussen een eindje van ons verwijderen.

Een eindje verderop biedt een door heidevegetaties geflankeerd doodlopend pad echter de mogelijkheid het grotendeels kale gebied weer van dichtbij te bekijken. Men kan zich dan een goed beeld vormen van de verstuiwingsprocessen en de invloed van begroeiing daarop.

5. Bij het begin van het insteekpad buigt onze wandelroute nog wat verder naar rechts om vervolgens linksaf te slaan. Wij komen dan terecht bij een zuidwestelijke uitloper van het stuivende gebied, waarvan nu enige tijd de rand zal worden gevolgd. Rechts passeert de route dan andermaal een terrein dat aan de levende natuur werd teruggegeven. Op dit terrein stond een fabriek van Kodak. Na de sloop van de fabriek werd het voormalige industrieterrein in 2008 beplant met inheemse houtsoorten.

6. Na het passeren van het voormalige industrieterrein komen wij in de oudere bossen van het wandelgebied terecht. De stuifzanden werden er al meer dan een eeuw geleden met houtgewas beplant. Aan de verstuiwingen herinnert nu nog de geomorfologische gesteldheid die ze genereerden. Kenmerkend hiervoor zijn overwegend zuidwest-noordoost georiënteerde, vrij imposante duinruggen. Aan de bodem van de bossen is te zien dat de stuifzanden er al geruime tijd geleden werden beplant. Er hoopte zich daardoor een flinke laag organisch afval op. Hierin werd allerlei bodemleven mogelijk. Het zet een deel van de strooisellaag om in humus. Bestanddelen daarvan worden vervolgens meegenomen door neerslagwater dat in de grond zakt. Ze komen dan binnen het bereik van wortels die het humushoudende neerslagwater kunnen opnemen. Aldus kan de bosvegetatie op termijn profiteren van het afval dat ze produceert.

Het IVN-/geopad volgt in het vrij oude bos eerst een ietwat zwabberend tracé om daarna enige tijd de zuidostrand van het nog stuivende gebied te paralleliseren. Daar lopen we vrijwel onderlangs de rand van een barrièreduin. Zo'n duin ontstond waar stuivend zand er niet in slaagde ver in een

begroeid gebied door te dringen. Dit was het geval wanneer het zand vrijwel direct in de luwte van de vegetatie bezonk en er bovendien door de begroeiing werd opgevangen, tegengehouden en vastgelegd. Het kon dan eerst nog wel eens wat duinopwaarts worden verplaatst. Door het geschetste proces ontstonden duinkammen met een zeer steile lizijde.

Kleine verschillen in het zandkerend vermogen van de vegetatie leidden er toe dat de hoogte van een barrièreduinrug van plaats tot plaats nogal zou gaan variëren en de kruinen ervan miniaturen van piekerige Alpentoppen gingen lijken.

Aan de loefzijde van het barrièreduin bij de wandelroute verraadt een golvend oppervlak dat het de bossen inwaaiende zand er niet overal even goed in slaagde de begroeide gebieden te veroveren. Waar de deels kale loefzijde van de zich vormende barrièreduinen relatief laag bleef verzamelde zich geregeld neerslagwater. Doordat de zuurstof tussen de korrels van het losse duinzand het water belet snel diep in de grond weg te zakken stroomt het grotendeels over de duinflanken naar beneden. Vooral slagregens kunnen dan ook een flinke erosie veroorzaken. Daarbij wordt het meegenomen stuifzand onderaan de hellingen weer afgezet. Aldus ontstaan er kleine spoelzandwaaiers. De relatief laag blijvende delen van duinflanken worden ook vaak door mensen en dieren belopen. Ook dit kan de aantasting ervan bevorderen. Er is dan sprake van zogenaamde recreatieve of trederosie.

Al met al is de wind dus niet de enige kracht die de geomorfologische evolutie van stuivende gebieden beïnvloedt. De begroeiing, stromend water, mensen en dieren doen dat ook.

Dit constaterend moeten wij niet vergeten ook eens naar rechts te kijken. Daar is vlak voor een punt waar onze route naar links zwenkt het restant te zien van een zuidwaarts lopende voormalige schapendrift. Het manifesteert zich als een brede mulzandige baan.

7. Verder doorlopend komen we bij een plek waar een zwerm vrijwel ronde heuveltjes voordat de herbebossingen plaatsvonden door de wind lijken te zijn gestroomlijnd. Onze route slaat er vlakbij de bebouwde kom van Soest linksaf.

8. De gemarkeerde route laat ons dan nog kennismaken met de smalle bosgordel, die het stuivende deel van De Lange Duinen scheidt van de wijk Soest Zuid. Links van ons trachten barrièreduinen er de opmars van het stuifzand te beletten. Ze moeten daarbij lokaal wel een handje worden geholpen. Bij het IVN-paaltje 1 kan een barrièreduin worden beklommen. Er bovenop wordt een beklimming beloond met een fraai uitzicht over de zandverstuivingen.

Even voorbij paaltje 1 bereiken we de plek waar onze wandeling door het natuurgebied begon. In de onmiddellijke omgeving ervan bevinden zich een horecavoorziening en speeltuin.

9. Vanuit het natuurgebied lopen wij tenslotte weer terug naar het station Soest Zuid. Daarbij worden de lanen die ons naar het natuurgebied brachten nu in omgekeerde richting bewandeld.

Door de rondwandeling konden we kennismaken met het grootste nog stuivende gebied van de Utrechtse Heuvelrug. We raakten er geboeid door de invloed die de wind, vegetatie, stromend water en betreding er op de geomorfologische evolutie uitoefenen. Resultaten van zo'n evolutie konden wij ook waarnemen in de herbeboste delen van de Lange Duinen, waar zowel hoogopgaande (naald)houtopstanden als vrij imposant reliëf substantieel bijdragen aan de belevingswaarde van het gebied.

Toelichting

Het beschreven gebied ligt aan de zuidkant van Soest. Een groot deel ervan wordt ingenomen door het natuur- en recreatiegebied Lange Duinen.

Fijnzandige (wind)afzettingen uit de laatste ijstijd gingen daar na grootschalige ontbossingen op de meeste plaatsen stuiven. Vooral in de vorige eeuw vonden echter ook herbebossingen plaats. In een vrij groot aaneengesloten gebied mocht de wind echter met zand blijven spelen.

Door de verstuivingen ontstond allerlei grillig micro- en mesoreliëf. Opvallend groot werd daarbij de reliëfrijkdom van het gebied. Bovendien creëerde de wind her en der op korte afstand flinke hoogteverschillen. Een bosgedeelte ten westen van het nog stuivende gebied toont ons daarvan een duidelijk voorbeeld.

De zuidoosthoek van het beschreven gebied wordt gemarkeerd door de geïsoleerd gelegen woonbuurt Soestduinen. Westelijk daarvan werden omstreeks 2009 een industrie- en een militair terrein na de sloop van de er aanwezige bebouwing teruggegeven aan de natuur. Daarbij is ook enig reliëf gecreëerd.

In verband met de betrekkelijke nabijheid van het openbaar vervoersknooppunt Soest Zuid begint en eindigt de beschreven georoute ook bij dat station. Dit betekent dat ze ook door een deel van de wijk Soest Zuid loopt. Aldus krijgen wij ook iets van de er her en der voorkomende boeiende architectuur te zien.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.